

Naziv nastavne jedinice:	Facebook
Predmet:	Informatika
Potrebno vrijeme:	90 minuta
Dob:	14 - 16 godina
Autor:	Marina Kulaš

Opis problema

Facebook je skoro svuda oko nas. Gotovo da više nije moguće pronaći neku poznatiju stranicu na internetu, a da nema Facebookov gumb *Like* ili za registraciju koristi Facebookov profil. Budući da djeca najviše koriste upravo Facebook i često je to jedina društvena mreža koju poznaju, moramo ih pripremiti i na snalaženje na njoj.

Pedagoški ciljevi za učitelje:

- sugerirati učenicima uporabu ostalih/sigurnijih društvenih mreža,
- upozoriti ih da uporaba Facebooka nije bezazlena,
- upozoriti ih da pravilno podese postavke privatnosti kako bi njihovi profili bili sigurni,
- upozoriti ih da njihove fotografije i videozapise može vidjeti bilo tko,
- objasniti na koji način prijatelje mogu podijeliti prema prisnosti,
- ohrabriti ih na prijavu neželjenih kontakata i sadržaja.

Pedagoški ciljevi za učenike:

- naučiti odgovorno i sigurno koristiti društvenu mrežu Facebook,
- razumjeti posljedice objave osobnih podataka i fotografija vidljivih svima,
- stjecati naviku odgovornosti za donesene zaključke i potrebu za njihovim provjeravanjem, razvijati smisao za procjenom osoba i kritički odnos prema fotografijama.

U učionici stvorite opuštenu atmosferu pri čemu raspored sjedenja može biti proizvoljan kako bi razgovor bio što opušteniji i prirodaniji.

Uvodni dio - 10 min

Učenici najprije ispunjavaju kratku anonimnu anketu iz koje se saznaje koriste li društvenu mrežu, koju, koliko imaju prijatelja na Facebooku, jesu li vodili računa o privatnosti fotografija koje objavljuju te koriste li mobilni uređaj za posjećivanje profila.

Napomena: Anketa je namijenjena isključivo za upotrebu tijekom tog nastavnog sata kao podloga za razgovor s učenicima. Anketu ni njene rezultate ne smijete koristiti izvan nastavnog sata niti objavljivati bez pisane dozvole roditelja!

Nakon ispunjavanja ankete učitelj analizira odgovore, a za to vrijeme se učenicima postavi pitanje znaju li za neke druge društvene mreže osim Facebooka. Ukoliko učenici imaju pristup internetu, mogu pronaći i druge društvene mreže.

Slijedi dijeljenje listića s popisom nekih društvenih mreža, s posebnim naglaskom da postoje društvene mreže za mlađu djecu.

Ovisno o vremenu trajanja radionice, na internetu se mogu pregledati navedene mreže te tražiti od učenika da opišu vrstu mreže i načine registracije.

Učitelj potiče razgovor o neprimjerenosti društvene mreže Facebook za mlađe korisnike interneta (smiju ga koristiti djeca starija od 13 godina) i upućuje ih da mlađu braću ili sestre navedu na korištenje neke od predloženih društvenih mreža za mlađu djecu.

Učenicima treba spomenuti stranicu za njihovo druženje unutar razreda - raspored.skole.hr, mjesto gdje mogu međusobno nesmetano komunicirati.

Treba ih uputiti da koriste svoj Carnetov elektronički identitet (ime.prezime@skole.hr) u osobnoj komunikaciji.

Središnji dio - 30 minuta

Adresa e-pošte za registraciju na Facebook profilu i naziv profila

Budući da većina učenika ima svoj profil, razgovarajte s njima o adresi e-pošte koju za njega koriste. Preporučite im posebnu adresu koju će otvoriti na Gmailu i u kojoj neće biti vidljivo njihovo ime i prezime te će ju koristiti samo za komunikaciju na Facebooku. Savjetujte im i da za naziv profila ne koriste vlastito ime i prezime, već nešto poput „Bee Gee“ ili nadimke koji ne upućuju na to tko je vlasnik profila.

Sigurnosne postavke profila

Slijedi rasprava o sigurnosnim postavkama učeničkih profila. Svatko dobiva papir na koji će napisati savjet o sigurnosnim postavkama. Poželjno je raditi uz računalo kako bi se djeca lakše sjetila svih postavki.

Važne savjete treba izdvojiti, a ako se nisu sjetili svih, treba ih dopuniti:

- ne objavljevati adresu, broj telefona, godinu rođenja, a bilo bi dobro i sakriti adresu e-pošte jer za komunikaciju mogu koristiti interne poruke,
- ograničiti broj bliskih prijatelja i posebno ih grupirati,
- za sliku profila postaviti onu koja ne prikazuje učenika u krupnom planu (ili koristiti sliku *avata*),
- ograničiti tko može vidjeti njihove fotografije,
- ograničiti tko može objaviti nešto na njihovom zidu,
- saznati gdje se neka osoba može blokirati ako se nameće ili postaje nasilna,
- odabrati osobe koje mogu vidjeti pojedinu objavu.

Za detaljnije savjete o podešavanju sigurnosnih postavki na kraju učenike uputiti na priručnik [Facebook brošura v2 \(2012\).pdf](http://www.cert.hr/dokumenti/zastitite_privatnost_na_facebooku) na http://www.cert.hr/dokumenti/zastitite_privatnost_na_facebooku

Ako je moguće, ispisati za svakog učenika jedan primjerak.

Uz korištenje učeničkih papira s postavkama sigurnosti i navedene upute, otvorite diskusiju na temu sigurnosnih postavki. Dotaknite se i zaporki koje učenici koriste. Objasnite pojam jakih zaporki koje su duže od 5 znakova, imaju broj, veliko slovo i posebni znak u sebi, a poželjno je zaporku često i mijenjati.

Diskusiju usmjerite na sljedeće teme:

Fotografije – što, kako i kome objaviti

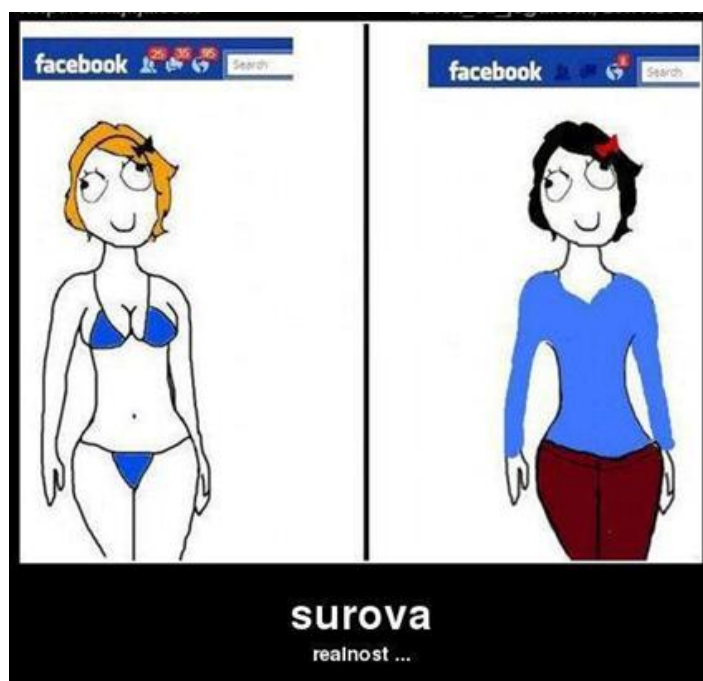
Naglas pročitajte tekst:

„Zabavno je imati na svom profilu neku fotografiju iz trenutka kad smo bili opuštteni i bilo nam je lijepo i zabavno. A još je bilo ljeto pa nismo imali ni puno odjeće na sebi. A tako isto, kao i nas tri prijateljice, grle se i postavljaju i fotomodeli na stranicama časopisa!“ To je tipično razmišljanje djevojčica i mladih djevojaka. A kako će na to gledati netko ko „švrlja“ po internetu i slučajno pogleda te fotografije? Napola razgolićene djevojčice u izazovnim pozama!

Upitajte učenike jesu li razmišljali o tome kad su stavljali takve fotografije na profil ili vidjeli da njihovi prijatelji/prijateljice imaju objavljene takve fotografije.

Na fotografiji može biti prikazano više nego što je dijete željelo prikazati, kao što je ime škole u koju ide ili naziv ulice ili registarska pločica automobila i sl. i na to im treba svakako skrenuti pažnju.

Učenike treba upozoriti da ne vide svi jednako njihovo veselje i druženje. To će jednog dana vidjeti i njihovi roditelji, rođaci, nastavnici, poslodavci! Očit primjer je sljedeća fotografija:

Naziv joj je „Surova realnost“. Potaknite raspravu o njoj. Koja djevojka ima više prijatelja i poruka?

I fotografija koja je objavljena samo ograničenom broju osoba može postati javno dostupna ako se na njoj označi osoba! Tada se na profilu označene osobe može

vidjeti ta fotografija jer je postavljena automatska postavka u sigurnosnim postavkama koja **se može se promijeniti**.

Zaključak ovog dijela je da treba paziti kakve su fotografije na profilu, jesu li dovoljno zaštićene i tko ih sve može vidjeti. Najbolje se držati rečenice: „Na Facebooku ne objavljujete fotografiju za koju ne biste pristali da bude objavljena i u novinama!“

Ukoliko učenici imaju pristup internetu, svatko odabire jednu svoju objavljenu fotografiju za koju smatra da je neprimjerena za objavu. Ostali komentiraju.

Što objavljujete u statusima?

Osnovne savjete za objavu u statusima pročitati naglas:

Ograničite vidljivost svoga statusa. Ne stavljajte u status da ste na putu, skijanju, ljetovanju! Vrlo je lako saznati gdje živite pa bi nepozvani mogao navratiti!

Poželjno je s najbližim prijateljima napraviti zatvorenu grupu i tamo komunicirati ili u postavkama privatnosti ograničiti tko može vidjeti tvoju objavu.

Učenici komentiraju pročitano.

Koga imate za prijatelja?

Iz početne se ankete može iščitati koliko učenici imaju prijatelja. Obično su to velike brojke, a i oni se sami hvale brojem „prijatelja“.

Ograničite broj prijatelja ili one najvažnije označite kao „Bliske prijatelje“ te im omogućite veće dozvole nego ostalima!

Upitati učenike poznaju li sve svoje „prijatelje“. Dio može priznati da neke nisu nikada vidjeli, ali da im je *fora* imati što više prijatelja!

Učenicima treba napomenuti sljedeće:

Neki za prijatelje prihvaćaju i osobe za koje misle da su slavni glumci ili pjevači, ne razmišljajući da bi to mogli biti neki potpuno drugi ljudi. Vrlo je teško biti siguran u to tko je stvarno vlasnik profila ukoliko se o toj osobi ne sazna nešto više.

Saslušati reakcije i komentare učenika.

Jeste li ovisni o Facebooku, koristite li mobilni uređaj za pristup profilu?

Učenicima postaviti sljedeća pitanja:

- Koliko često posjećujete svoj profil?
- Koristite li i mobitel za to? (Rezultati ankete pokazuju da često koriste i mobitel).
- Koliko dugo možete izdržati da ne pogledate što je novo objavljeno na zidovima prijatelja?

Učenici bi trebali osvijestiti da prečesto posjećuju svoj profil te razmisliti koliko su stvarno ovisni o tome. Neka probaju nabrojiti što bi sve mogli uraditi za to vrijeme.

Završni dio – 5 minuta

Jeste li razmišljali o gašenju profila i kako to učiniti?

Za zaključak postaviti pitanja:

- Tko je čuo da je nekome „ukraden“ profil?
- Što biste učinili da imate pristup računalu na kojemu se prijašnji korisnik nije odjavio?
- Biste li ga odjavili ili mu promijenili zaporku?
- Kako biste se osjećali da netko to napravi vama?
- Kome prijaviti ukradeni profil ili osobu koja vas maltretira na vašem profilu?

Razgovarati i o ovim stranama Facebooka te učenike potaknuti na razmišljanje o stvarnoj potrebi za tom mrežom i o mogućnosti gašenja profila.

Na kraju zadati zadatak da zapisuju svaki svoj posjet profilu i trajanje boravka na njemu. Nakon tjedan dana vidjet će koliko su vremena utrošili na Facebook i razmisliti trebaju li svoj život i dalje voditi tako ili svoje slobodno vrijeme mogu upotrijebiti korisnije.